

Tarihçe

Türk Tarih Kurumu Atatürk'ün eseridir. Türk ulusunun büyüklüğüne ve üstün uygarlık yeteneklerine içten inanmış olan Atatürk, onu en uygar milletlerin düzeyine çıkarmak için önce tarihini bilmesi ve bunun içinde onu ilk kaynaklardan kendisinin araştırarak öğrenmesi gerektiğine inanıyordu. Atatürk'ün direktifleriyle, 16 üye tarafından, 15 Nisan 1931' de "Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti" adı altında kurulan Kurum'un adı 3 Ekim 1935'te Türk Tarih Kurumu'na çevrildi.

Bakanlar Kurulu'nun 21.X.1940 gün ve 2/14556 sayılı kararnamesiyle kamu yararına çalışan dernekler arasına alınan Türk Tarih Kurumu, 11.VIII.1983 gün ve 2876 sayılı yasa ile T.C. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'na bağlı bir kuruluş durumuna getirilmiştir. Anayasanın Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile ilgili maddesi ise şöyledir :

Madde 134. – Atatürkçü düşüncüyü, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak amacıyla; Atatürk'ün manevî himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı; Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan, kamu tüzelkişiliğine sahip "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu" kurulur.

Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu için Atatürk'ün vasiyetnamesinde belirtilen mali menfaatler saklı olup kendilerine tahsis edilir.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun; kuruluşu, organları, çalışma usulleri ve özlük işleri ile kuruluşuna dahil kurumlar üzerindeki yetkileri kanunla düzenlenir.

Atatürk, yaşamının son günlerine dek Kurum'un çalışmalarına kendisi önderlik etmiş, çalışma planını kendisi çizmiştir. Türk ve Türkiye tarihini aydınlatacak araştırmacılara yol gösterici

nitelikte aşağıdaki direktifleri vermiştir:

“... Tarih yazmak, tarih yapmak kadar önemlidir, yazan yapana sadık kalmazsa, değişmeyen hakikat insanlığı şaşkırtacak bir mahiyet alır.”

“Biz daima hakikat arayan ve onu buldukça ve bulduğumuza kani oldukça ifadeye cüret gösteren adamlar olmalıyız.”

Atatürk'ün Türk Tarih Kurumu'na ve çalışmalarına verdiği önem, 5 Eylül 1938'de düzenlediği vasiyetnamesinde parasal varlığından Kurum için de bir pay ayırmasıyla kanıtlanmıştır. Türk Tarih Kurumu'nun ana geliri, bu vasi- yetnameye uygun olarak, Atatürk'ün İş Bankası'ndaki hisse senetlerinden oluşmaktadır.

Atatürk'ten sonra gelen bütün Cumhurbaşkanları da Kurum'un koruyucu başkanlarıdır.

Kuruluşundan başlayarak çalışmalarını eski Türk Ocağı Halkevleri binasında sürdüren Kurum, 1940 yılı sonlarında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde ayrılan bir bölüme geçmiştir. Ancak her gün zenginleşen kitaplığı, çalışmaları ve gelişen basımevi için bu yer yetersiz kalmış, 12 Kasım 1967 günü yeni binasına taşınmıştır. Bu yeni ve modern bina, 1980 yılında “Uluslararası Ağahan Mimari Ödülü”nü almıştır.

Atatürk'ün kurucusu ve koruyucusu olduğu Türk Tarih Kurumu'nun amacı Türk tarihi ile Türkiye tarihini ve bunlarla ilgili konuları incelemek ve elde edilen sonuçları her türlü yollarla yaymaktır. Kurum bu amaçlarını gerçekleştirmek için anma törenleri, konferanslar, seminerler, kongreler düzenler, kazılar yaptırır, Türk ve Türkiye tarihine ait kitaplar yayınlar.

Kurum, yeni buluşları ve bilimsel konuları tartışmak üzere, geleneksel duruma gelen ve günümüze dek aralıklarla toplanan Türk Tarih Kongreleri düzenlemektedir. İlk iki kongre Atatürk'ün koruyucu başkanlığında yapılmış, kongreleri kendileri izlemişlerdir.

I. Türk Tarih Kongresi, 2-11 Temmuz 1932 yılında Ankara Halkevi'nde yapılmıştır. Amacı yeni tarih görüşünün ve tarih öğretiminde tutulacak yolun öğretmenlere ve kamuoyuna anlatılmasıdır.

20-25 Eylül 1937 yılında Dolmabahçe'de yapılan II. Kongre, uluslararası nitelik kazanmış, yabancı bilim adamları da bu kongreye katılmışlardır. Bu Kongre, Türk tarihinin açıklanması ve belgelenmesi amacını gütmüştür. Ayrıca, Kongre dolayısıyla, tarih öncesinden Cumhuriyet dönemine dek yurdumuzda ve Ortadoğu'da gelişen büyük uygarlıkları, maketler, mülajlar, resimler ve grafiklerle canlandıran bir sergi düzenlenmiş ve bu sergi Atamızın ölümüne dek Dolmabahçe'de kalmıştır.

Türk Tarih Kurumu bundan sonra da uluslararası nitelikte;

15-20 Kasım 1943'te III.,
10-14 Kasım 1948'de IV.,
12-17 Nisan 1956'da V.,
20-26 Ekim 1961'de VI.,
25-29 Eylül 1970'te VII.,
11-15 Ekim 1976'da VIII.,
21-25 Eylül 1981'de IX.,
22-26 Eylül 1986'da X.,
5-9 Eylül 1990'da XI.,
12-16 Eylül 1994'te XII.,
4-8 Ekim 1999'da XIII.,
9-13 Eylül 2002'de XIV.

kongrelerini düzenlemiştir. Kongre bildirileri Kurum yayınları arasında yayınlanmaktadır.

Kurum, kongreler dışında kurulduğu günden beri gerek üyeleriyle, gerekse üyeleri dışındaki bilim adamlarıyla çeşitli bilimsel toplantılar yapmış ve Türk tarihinin konularını, sorunlarını tartışmıştır. Ayrıca, Türk tarihinin büyük olaylarla, Türk büyüklerinin doğum ve ölüm yıldönümlerinde törenler ve seminerler düzenlemekte ve eserler çıkarmaktadır. Kongreleri sırasında ve belirli günlerde öğretici nitelikte sergiler düzenlemektedir.

Türk Tarih Kurumu, 1932'den bu yana çeşitli uluslararası kongre, konferans ve sempozyuma

katılmış; üyeler bu toplantılara orjinal nitelikte bilimsel bildiriler sunmuşlardır.

Kurum, uluslararası bilim kurumlarının da üyesidir. “Uluslararası Akademiler Birliği” nin Türkiye’deki tek üyesi Türk Tarih Kurumu’dur.

Türk Tarih Kurumu, Türk ve Türkiye tarihi ve bunlarla ilgili çeşitli konuları içeren ve 1963 yılından günümüze dek süren “Atatürk Yıllık Konferansları” düzenlemektedir.

Kurum, amacı olan Türk ve Türkiye tarihini ve bunlarla ilgili konuları, Türklerin medeniyete hizmetlerini incelemek ve elde edilen sonuçları yaymak için XXXI dizi halinde yayınlar yapmaktadır. Bu yayınlarla özellikle Atatürk ve Türk devrimi tarihine ağırlık verilmiştir. Yayınlarımızın, birçok yabancı üniversite, akademi, bilim kurumu ve bilim adamı ile değişimi yapılmaktadır. Ayrıca, Kurum’un süreli yayını olarak, adını Atatürk’ün koyduğu “Belleten” 1937 yılından beri yayınlanmaktadır. Türk tarih biliminin sesini duyuran ve Türk araştırmacılarının çalışmalarını dünyaya tanıtan uluslararası bir üne kavuşmuş olup, bilim dünyasında takdir ve güvenle izlenmektedir. Kurum’un diğer bir yayını olan “Belgeler” 1964 yılından beri çıkmakta ve Türk arşivlerindeki belgeler açıklamalı olarak yayınlanmaktadır. 1991 yılında yayınlanmaya başlanan “Höyük” ise kazı raporlarını içermektedir.

Kurum, Atatürk’ün direktifleriyle, Anadolu kültürünün eskiliğini ve bunu Orta Osya’ya bağlayan yolları ve belgeleri ortaya çıkarmak, ayrıca daha yeni ve klasik uygarlıkların Anadolu’daki kalıntılarını araştırarak, yurdumuzun tarih öncesi çağlarından bugüne kadar olan tarihini aydınlatmak için kazılar yaptırmaktadır. 22 Ağustos 1935’te, Kurum’un kendi parası ve kendi elemanlarıyla başlattığı ilk kazı “Alacahöyük Kazısı”dır. Bunu Trakya ve Anadolu’nun türlü bölgelerinde yapılan kazı ve arkeolojik araştırmalar izlemiştir. Bu kazılardan çıkan eserler pek çok müzemizde yer almaktadır.

Türk Tarih Kurumu’nun en başarılı işlerinden biri de bir ihtisas kütüphanesi kurmuş olmasıdır. Tarih ve arkeoloji alanında yurdumuzun en büyük kütüphanesi olan Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, araştırmacıların en büyük yardımcısıdır. Mevcut kitaplar, armağan, yayınlarımızla değişim ve satın alma yoluyla sağlanmaktadır. Kurum, ayrıca son çağlar tarihimiz için zengin bir arşive de sahiptir.

Türk Tarih Kurumu’nun sitesi....

Türk Tarih Kurumu

Ömer Faruk Hüsmüllü tarafından yazıldı.
Çarşamba, 04 Mayıs 2011 22:06 -

<http://www.ttk.gov.tr/>